

ב' – מראי מקומות לפרק ו' דברכות (לח.)

1. רמב"ם הל' ברכות (ג' ג')

קמח של אחד מחמשת המינין ששלקוהו וערבו במים או בשאר משקים אם היה עבה כדי שיהיה ראוי לאכילה וללעסו מברך עליו בתחלה בורא מיני מזונות ולבסוף על המחיה ועל הכלכלה, ואם היה רך כדי שיהיה ראוי לשתיה מברך עליו בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות

2. רבינו יונה על הרי"ף (כז.)

ומאי דאמרי רכה דלרפואה עבדי לה מברך שהכל לא קאמר מפני שאינו אוכל אותה להנאה אלא לרפואה שיברך שהכל, דודאי מפני שאוכל הדבר לרפואה אינו גורע ברכתו דהא אמרי (שבת קט:): כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין הוא שותה, אלא ה"ק אם היתה רכה כמו שדרך לעשותה לרפואה, אף על פי ששותה אותה להנאה אינו מברך עליה אלא שהכל

3. חידושי הרשב"א

שתינתא, אסיקנא דבעבה מיני מזונות משום דלאכילה קא עבדי לה אבל רכה שהכל משום דלרפואה עבדי לה, ק"ל ואפילו עבדי ליה לרפואה מאי הוי לבריך עליה ב"פ האדמה, דבשלמא מיני מזונות לא מברכינן עליה כיון דלא עבדי ליה לאכילה ולמיזון, אבל פרי האדמה מיהא לבריך עליה דבמילתיה קאי, וכקמחא דחטי לרב יהודה דלעיל, ואי הוה קיי"ל כרב נחמן דאמר בקמחא דחטי שהכל שפיר, אלא אי קיי"ל כרב יהודה תקשי דהא קיי"ל נמי כי האי מסקנא דרב חסדא דהכא, וא"ת דכיון דלא מיכוון אלא לרפואה בעלמא לא מברכינן עליה אלא שהכל, והא שמן ע"י אניגרון היכא דמיכוון לרפואה מברכינן עליה בורא פרי העץ, ואפשר לומר דשאני הכא דכיון שאין דרכו ליהנות ממנו בהכין אלא לרפואה בעלמא ואין עיקר הנאתו בהכי לא מברכינן עליה אלא שהכל דלאו במילתיה קאי, אבל שמן ע"י אניגרון דרך הנאתו הוא בדרך שתיה אלא שכל שהוא לבדו מזיק ומכשירין אותו ע"י אניגרון וכשהוא עושה האניגרון עיקר, אי אפשר לברך עליו משום דה"ל אניגרון עיקר ושמן טפלה לו, אבל כשמתכוין לרפואה ה"ל שמן עיקר ודרך הנאתו לפיכך מברכינן עליו בורא פרי העץ, ואף על פי שהוא מתכוין לרפואה כדאמרן דמ"מ דרך עיקר הנאתו הוא כנ"ל

4. טור או"ח סי' ר"ד סעיף ח'

השותה מים לצמא מברך עליו שהכל ולאחריו בורא נפשות ודוקא לצמאו אבל אי חנקתיה אומצא ושותה לרפואה אינו מברך לא לפניו ולא לאחריו וכו'. ופי' ר"י דוקא ששותה מים לרפואה אינו מברך עליהם לפי שאינו נהנה מן המים, אבל שאר משקין נהנה בשתייתן ובטעמם הלכך אם שותה אותם לרפואה צריך לברך עליהם

5. בית יוסף שם

ומ"ש בשם ר"י דשאר משקים אם שותה אותם לרפואה צריך לברך עליהם. כן כתבו שם התוספות ורבינו יונה והרא"ש ז"ל. וטעמם מדאמרינן בריש פירקין (לה:): שמן זית מברך עליו בורא פרי העץ ואוקימנא בחושש בגרוננו ואקשינן פשיטא, ומשני מהו דתימא כיון דלרפואה קא מכוין לא ליבריך עליה כלל, קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי, וכתבו שם התוספות (לו. ד"ה כיון) ונראים הדברים דאם אדם שותה משקין אם המשקין רעים לשתות דלית ליה הנאה מינייהו לא בעי ברוכי, ואי אית ליה הנאה מינייהו בלא הרפואה בעי ברוכי

6. שו"ע או"ח סי' ר"ד סעיף ח'

כל האוכלין והמשקין שאדם אוכל ושותה לרפואה, אם טעמם טוב והחיד נהנה מהם, מברך עליהם תחלה וסוף

7. משנה ברורה סקמ"ג

אם טעמם טוב וכו' - ר"ל אף על פי שאינו תאב להם כלל ואינו אוכלם אלא מחמת אונס חליו כיון שעכ"פ החיד נהנה מהם ולאפוקי אם הם רעים שאין לו הנאה מזה אף על פי שמתרפא מהם אינו מברך כלל:

8. שער הציון סקל"ז

ואף אם טעמם אינו טוב כל כך, כיון שעל כל פנים אינם רעים והחיד נהנה מהם, משמע ממגן אברהם סעיף קטן כ"ד דאף על פי כן מברך. ומה דנקט המחבר אם טעמם טוב, הוא לאו דוקא, אלא לאפוקי אם הם רעים

9. רמ"א סי' ר"ד סעיף י"א

וכל מרקחת שאין בריאים רגילין בו אלא לרפואה, מברכין עליו שהכל (ב"י בשם הרא"ש)

10. משנה ברורה סקנ"ד

אלא לרפואה, הטעם דאף דנהנה אין זה עיקר הנאתו כיון שאין הבריאים רגילין לאכול אותו בכך שעומד רק לרפואה

11. טור או"ח סי' ר"ח סעיף ו'

שתיתא והוא תבשיל מקמח של קליות עבה שעומד לאכילה בתחלה במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין ג' רכה שהיא לשתיה לפניו שהכל לאחריו בורא נפשות

12. בית יוסף שם

שתיתא והוא תבשיל מקמח של קליות וכו'. שם (לח.) שתיתא רב אמר שהכל ושמואל אמר בורא מיני מזונות אמר רב חסדא ולא פליגי הא בעבה הא ברכה עבה לאכילה עבדי לה רכה לרפואה קא עבדי לה ופירש רש"י שתיתא מאכל העשוי מקמח קליות שנתייבשו בתנור בעוד שהשבלים לחים עבה לאכילה עבדיא ובמילתה קיימא. וכתבו התוספות (ד"ה והא) דאתו לאשמועינן דלא נימא כיון דעיקרה לרפואה לא ליברך עליה כלל, קמ"ל כיון דמיתהני מיניה בעי ברוכי, ומ"מ לא יברך אלא שהכל כיון שאינו עשוי לסעוד כי אם לשתות וכו' והלכתא שתיתא עבה מברך בורא מיני מזונות קלישתא מברך שהכל ואע"פ שלרפואה נעשית היכא דאית ליה הנאה מיניה מברך וכתב ה"ר יונה (כו. ד"ה שתיתא) ומאי דאמרין רכה דלרפואה עבדי לה מברך שהכל לא קאמר מפני שאינו אוכל אותה להנאה אלא לרפואה שיברך שהכל דודאי מפני שאוכל הדבר לרפואה אינו גורע ברכתו אלא הכי קאמר אם היתה רכה כמו שדרך לעשותה לרפואה אף על פי ששותה אותה להנאה אינו מברך עליה אלא שהכל. וזה לשון הרמב"ם בפ"ג (ה"ג) קמח של אחד מחמשת המינים ששלקו וערבו במים או בשאר משקים אם היה עבה כדי שיהיה ראוי לאכילה וללעסו מברך עליו בתחלה בורא מיני מזונות ולבסוף על המחיה ואם היה רך כדי שיהיה ראוי לשתיה מברך עליו בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות:

13. שלחן ערוך או"ח סי' ר"ח סעיף ו'

קמח של אחד מחמשת מיני דגן ששלקו (פ"י בשלו הרבה) ועירבו במים או בשאר משקין, אם היה עבה כדי שיהיה ראוי לאכילה וללעסו (פ"י לטחון אותו בפה), מברך בורא מיני מזונות ואחריו על המחיה; ואם היה רך כדי שיהיה ראוי לשתיה, מברך עליו שהכל ואחריו בורא נפשות.

14. משנה ברורה שם סקכ"ב-כ"ג

(כב) וללעסו - לאו דוקא, דאפילו אם אינו עב כל כך, כיון שאינו רך שיהיה ראוי רק לשתיה, מברך עליו במ"מ (כג) שהכל - דכיון שהמים רבים עליו כל כך עד שאינו ראוי לאכילה, ורק לשתיה, אינו בכלל מאכל כלל, ומברכין שהכל כברכת המים